

Motion till riksdagen 2022/23:2208

av Jonny Cato m.fl. (C)

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Jämställdhet

Jämställdhet är ett av FN:s globala mål för hållbar utveckling i Agenda 2030. En jämställd fördelning av resurser, makt och inflytande samt den mänskliga rättigheten att leva ett liv fritt från diskriminering och våld är en förutsättning för en hållbar utveckling. Det är inte en kvinnofråga, utan handlar om att riva de hinder som begränsar både flickor och pojkars samt kvinnor och mäns frihet. För att det ska bli verklighet måste vi både som individ och gemensamt som samhälle, arbeta för en jämställd utveckling. Centerpartiets mål för jämställdhetspolitiken är övergripande att:

- Stoppa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck
- Stärka kvinnors ekonomiska egenmakt
- Säkra en jämställd och jämlik vård

Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem. Våldet finns inom alla delar av befolkningen, inom alla åldrar och i olika typer av nära relationer, men drabbar på ett helt överskuggande sätt kvinnor. Nästan 9 000 kvinnor polisanmälde våld i en nära relation bara under 2020. Mörkertalet är stort. Nu behövs krafttag som stoppar den akuta våldsspiralen och långsiktigt skyddar våldsutsatta kvinnor. Mäns våld mot kvinnor börjar med killars våld mot tjejer. Våld i ungas partnerrelationer måste motverkas. Det finns ett behov att utveckla det preventiva våldsförebyggande arbetet. Centerpartiet bedömer att det behövs särskilda resurser till aktörer som riktar sig till unga som utövar våld och kontroll i sina partnerrelationer och/eller utsätts för våld i sin partnerrelation. Det är av största betydelse att personer som utsätts för våld i nära relationer får stöd av samhället genom ökad tillgång till kvinnojourer, skyddat boende och andra livsviktiga verksamheter. De ideella jourerna har en unik erfarenhet och stor kompetens och är en viktig resurs i kampen mot våldet, men det är det offentliga skyldighet att trygga en långsiktig och mer stabil finansiering. Centerpartiet vill verka för en mer långsiktig och stabil finansiering av kvinnojournernas verksamhet.

Kvinnors ekonomiska egenmakt

Vi måste komma åt löneskillnader, den ojämlika fördelningen av föräldraledighet, deltidsarbete och de strukturer som begränsar kvinnor från att starta och driva företag. Det får långtgående negativa ekonomiska effekter för kvinnor. Att föda barn ska inte stå i vägen för karriären och föräldraskap ska inte vara en ekonomisk fälla för kvinnor. Därför vill vi reformera föräldraförsäkringen för en mer jämställd, enkel och tydlig föräldraförsäkring anpassad till vårt moderna samhälle och arbetsliv. Vi vill också uppvärdera statusen på kvinnodominerade yrken och förbättra arbetsvillkoren inom offentlig sektor. Även kvinnors företagande behöver främjas, med trygghetssystem anpassade till företagares villkor och en mer jämställd fördelning av det offentliga riskkapitalet.

En jämställd och jämlik vård

Den ojämställda vården är ett av våra stora samhällsproblem. Din hälsa, din möjlighet att överleva svår sjukdom eller få behandling ska inte bero på vilket kön du har. Studier visar att det finns skillnader mellan den vård som kvinnor och män får. Kvinnor underbehandlas jämfört med män vid hjärtsjukdom, stroke, diabetes och benskörhet och det saknas kunskap om sjukdomar som främst drabbar kvinnor. För en

jämställd vård och omsorg vill vi stärka vårdutbildningarna, satsa på forskning och följa upp könsskillnaderna i vården årligen. Vi vill också inrätta ett nationellt forskningsprogram som ska förbättra kunskapsläget om sjukdomstillstånd som drabbar kvinnor.

Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsmyndigheten har en central roll i att leda jämställdhetsarbetet och synliggöra ojämställda strukturer i vårt samhälle. Det är därför av vikt att myndighetens uppdrag är tydligt formulerat och avgränsat, och att myndigheten ges förutsättningar att kunna bedriva ett aktivt arbete för att samhället i stort ska nå de jämställdhetspolitiska målen. Sverige har under lång tid genomfört flera reformer som stärkt kvinnors ekonomiska egenmakt, men den ekonomiska jämställdheten har stagnerat den senaste tiden, där utrikesfödda kvinnor drar det kortaste strået, enligt delredovisningen från Kommissionen för jämställda livsinkomster. Rapporten visar också att myndigheterna inte redovisar könsuppdelad statistik i den grad de ska och att analyser därmed uteblir. Det är viktigt att myndigheternas själva driver sitt eget jämställdhetsarbete utifrån de uppdrag de har. Men det kan finnas ett behov av att den ekonomiska jämställdheten följs upp än mer noggrant. Centerpartiet vill därför att regeringen ser över möjligheten att uppdra åt Jämställdhetsmyndigheten att årligen följa upp och analysera målet om ekonomisk jämställdhet

Centerpartiet vill särskilt poängtera vikten av Jämställdhetsmyndighetens nationella uppdrag rörande prostitution och människohandel. Människohandel och prostitution är en av de värsta formerna av mäns våld mot kvinnor. Som nationellt samordningsansvarig har Jämställdhetsmyndigheten möjlighet att driva på samverkan inom arbetet mot prostitution och människohandel, där regionkoordinatorerna har en nyckelroll i det förebyggande arbetet. Utsatthet inom prostitution och människohandel har ökat under pandemin. I arbetet mot prostitution och människohandel spelar landets regionkoordinatorer en viktig funktion men arbetet har inte kommit tillräckligt långt. Centerpartiet bedömer att särskilda insatser behövs för att förhindra att barn och unga utnyttjas i prostitution och människohandel och bedömer därför att det behövs ett särskilt uppdrag som belyser barns särskilda utsatthet. Insatser med fokus på barn måste integreras i det operativa nätverket mot prostitution och människohandel, Nationellt metodstödsteam (NMT). Arbetet mot att barn och unga utnyttjas genom sexuell exploatering och människohandel behöver förstärkas. Centerpartiet bedömer att det behövs en generell kompetensutveckling bland yrkesverksamma som möter barn som

har blivit utsatta eller riskerar att bli utsatta för kommersiell sexuell exploatering, till exempel inom elevhälsan, socialtjänst, BUP och SiS.

Nationellt centrum för kvinnofrid

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, är ett kunskaps- och resurscentrum vid Uppsala universitet som arbetar för att höja kunskapen på nationell nivå om mäns våld mot kvinnor samt för att utveckla metoder för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor. NCK bör få långsiktiga förutsättningar och ett nytt utvecklat nationellt kunskapsuppdrag. Det är en viktig del i att säkerställa att alla yrkesgrupper som kommer i kontakt med våldsutsatta personer får en grundläggande förståelse för bland annat normaliseringsprocessen och våldsutsatthet. NCK driver även Kvinnofridslinjen, en nationell stödtelefon för våldsutsatta kvinnor för de som är utsatta för hot eller fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Antalet samtal har ökat stort de senaste åren, men framförallt under pandemin, och det är viktigt att NCK får långsiktiga och erforderliga ekonomiska förutsättningar så att de kan möta det stora behovet av stöd. Det ska aldrig vara upptaget när en våldsutsatt kvinna tar modet och ringa.

Myndigheternas arbete för jämställdhet

För att de jämställdhetspolitiska målen ska nås behöver vi arbeta strukturerat med jämställdhetsintegrering, så kallad gender budgeting och könsuppdelad statistik. Om vi inte synliggör skillnader, kan vi heller inte åtgärda dem. Jämställdhetsintegrering säkrar att resursfördelning, beslut och bemötande utgår från individen, utan att snedvridas av förutbestämda stereotyper, fördomar och okunskap. Gender budgeting handlar om att synliggöra människorna bakom siffrorna i en budget. Det synliggör hur de offentliga resurserna fördelas mellan könen, hur det möter kvinnors och mäns, flickors och pojkars behov och vilka effekter det ger. Budgetprocesser inom stat, regioner och kommuner kan lämpligen utformas så att metoder för gender budgeting tillämpas. Jämställdhetsintegrering i myndigheter bidrar till uppfyllelsen av de jämställdhetspolitiska målen och behöver stärkas. Därför vill Centerpartiet att det arbetet ska fortlöpa.

Integration

Sveriges integrationspolitik har djupa brister. Covid-19-pandemin ställde oss dessutom inför en av våra största prövningar på mycket länge, med ökande arbetslöshet och stora svårigheter för företagen i många personalintensiva branscher. Även om de

som blivit arbetslösa under pandemin delvis tillhört nya grupper, är det samma personer som tidigare hade en svag ställning på arbetsmarknaden – varav många nyanlända och utlandsfödda – som också denna gång i hög grad var de som förlorade sina jobb. Det mesta pekar nu på att vi är på väg in i en lågkonjunktur som riskerar att leda till ytterligare utmaningar för integrationspolitiken.

Behov av strukturreformer

För att Sverige ska stå starkt, nu och i framtiden, behövs effektiva reformer som förbättrar vår mottagning av nyanlända, med ett tydligt jobbfokus. Vi behöver genomföra strukturreformer för att skapa förutsättningar för minskad tudelning på svensk arbetsmarknad. En arbetsmarknad som samtidigt har ett stort kompetensförsörjningsbehov med demografiska utmaningar och med snabbare utvecklingstakt och omställningsbehov.

I dag kommer många människor inte in i samhället, utan hamnar i stället i ett permanent utanförskap. Det finns ett stort värde i att nyanlända tidigt får ta del av det svenska samhället och kunskap om hur det fungerar. Därför har Centerpartiet bidragit till att alla som söker asyl ska genomgå samhällsintroduktion för att tidigt lära sig om hur det svenska samhället fungerar.

Förbättra SFI och utökad språkundervisning för de som flytt från Ukraina

En viktig nyckel för integrationen är språket. Kvaliteten i svenska för invandrare (SFI) är otillräcklig, samtidigt som vissa privata och ideella utbildningsanordnare visat sig framgångsrika i att lära ut språk. Därför har Centerpartiet varit drivande för att förbättra SFI-undervisningen och att utreda en SFI-peng. SFI-pengen innebär att utbildningsanordnaren får betalt genom en typ av skolpeng som baserar sig på uppnådda resultat i form av språkutveckling. Vi anser att det förslag som utredningen presenterat bör tas vidare och att en SFI-peng bör införas.

Personer som har flytt från Ukraina och beviljas uppehållstillstånd enligt massflyktingsdirektivet omfattas inte av de integrationsinsatser som nyanlända som beviljats asyl. De ukrainska flyktingarna som kommer hit bör dock snabbt få möjligheter att komma in i samhället. En viktig del är språket och flera olika åtgärder behöver vidtas för att kunna skala upp språkinläringen så snabbt som det krävs. På vissa håll skulle det kunna innebära att dessa personer går i SFI medan man på andra ställen kommer behöva skala upp den verksamhet som sker via civilsamhället.

Etablering

Etableringsreformen, som flyttade ansvaret för nyanländas etablering i Sverige från kommunerna till Arbetsförmedlingen, har inte lett till de förbättringar som var syftet. Därför vill Centerpartiet att kommunerna åter ska ansvara för etableringen. Vi anser också att man bör se över möjligheterna att utreda hur rutiner för utbetalning och uppföljning av kommunersättningarna kan förbättras. Vi behöver även se över hur nyanlända i högre grad kan bidra till den långsiktiga finansieringen av sin försörjning, exempelvis genom att göra om etableringsbidraget till ett etableringslån. På samma sätt som studenter försörjer sig med hjälp av studielån bör nyanlända kunna försörja sig med hjälp av lån under sin första tid i Sverige.

Införandet av intensivåret, som kombinerar insatser för språk och praktik med riktiga jobb och mentorskap, var en viktig reform för att förstärka integrationen och möjliggöra för fler nyanlända att snabbare komma i arbete. Reformen måste dock förvaltas och utvecklas. Ytterligare insatser behövs för att göra intensivåret till det effektiva verktyget för integration som det ska vara. Uppföljningar behöver göras, och ambitionsnivån höjas.

Jobb och företagande

Det finns ett stort behov av att förbättra förutsättningarna för jobb och företagande för att integrationen ska förbättras. Bland utrikesfödda är andelen som vill starta företag hög, men andelen företagare i exempelvis utanförskapsområden är lägre än i andra delar av landet.

Det behöver bli enklare att starta företag, billigare att anställa och löna sig mer att arbeta än att gå på bidrag. Nationella regler och skatter behöver reformeras för att skapa en bättre, mindre tudelad och en mer välfungerande arbetsmarknad. Vi behöver också bredda etableringsjobben som möjliggör för företag att anställa nyanlända.

Fokus på jobb för utrikesfödda kvinnor

Samtidigt som det finns ett gap i sysselsättning mellan utrikes och inrikes födda, finns också ett gap mellan utrikes födda män och kvinnor. Integration är därmed också en fråga om jämställdhet.

Särskilt kvinnor som är utrikesfödda och som har flytt från sitt hemland har haft svårt att komma snabbt i arbete. Den inledande tiden i Sverige domineras alltför ofta av att kvinnan arbetar i hemmet, vilket kraftigt minskar chansen att komma ut på arbetsmarknaden. Tiden i föräldraförsäkring bör därför begränsas och språkutbildning

påbörjas parallellt med eventuell föräldraledighet, till exempel med hjälp av Centerpartiets förslag om införande av integrationsförskolor.

Det är viktigt med en tydlighet från samhällets sida när det gäller grundläggande värderingar om människors lika rätt och värde. Ekonomiska ersättningar till hushåll, som till exempel ekonomiskt bistånd, bör som regel betalas ut jämnt mellan makar. Rätten till tolk måste också upprätthållas bättre än den gör i dag. Barns möjligheter att agera tolk till sina föräldrar bör kraftigt begränsas. Bemötandet från myndigheter måste också i högre grad spegla att samhället har samma förväntningar på kvinnor och män att integreras och komma i arbete.

Civilsamhällets roll för integrationen

En viktig och underskattad roll i mottagandet av nyanlända spelas av civilsamhället. I civilsamhället finns nätverk som förmår koppla de nyanlända till arbetsliv och jobbmöjligheter, och erbjuder kunskaper om det svenska samhället. Centerpartiet anser att man måste se över hur man kan stärka civilsamhällets roll i integrationsprocessen. I detta arbete bör vi utreda hur statens tilldelning av resurser till civilsamhället kan allokeras för att skapa långsiktiga partnerskap och därmed frångå dagens projektfinansieringsmodell. Genom att öka långsiktigheten i detta arbete, och låta föreningar och organisationer en tydligare roll kan en större del av integrationsprocessen ske i samverkan med civilsamhället.

Centerpartiets överväganden

Tabell 1. Anslagsförslag 2023 för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Etableringsåtgärder	112 030	±0
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 132 083	327 000
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	134 607	-1 478
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	100 919	±0
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	705 039	30 000
3:2 Jämställdhetsmyndigheten	72 365	-384
3:3 Bidrag för kvinnors organisering	48 163	-20 000
4:1 Åtgärder mot segregation	260 000	±0
Summa	5 565 206	335 138

Anslag 1:2 föreslås öka med 327 miljoner kronor år 2023 till följd av att Centerpartiet avvisar regeringens förslag om att Sverige ska ta emot färre kvotflyktingar. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 700 miljoner kronor år 2024 och med 919 miljoner kronor år 2025.

Kvinno- och tjejjourerna gör ett ovärderligt arbete för att hjälpa flickor och kvinnor i utsatta situationer. De måste ges starka och långsiktiga ekonomiska förutsättningar för att bedriva sitt viktiga arbete. Centerpartiet föreslår därför att anslagen till dessa jourer förstärks. Anslag 3:1 föreslås därför öka med 25 miljoner kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 25 miljoner kronor per år från och med år 2024. Centerpartiet uppmanar därtill regeringen att återgå till den tidigare gällande förordningen på området, där tillgängliga medel inte fördelas på allt fler organisationer med annan inriktning. Centerpartiet föreslår därutöver en utökad satsning på de så kallade regionkoordinationerna och deras arbete mot prostitution och människohandel. Av denna anledning föreslås anslaget öka med 5 miljoner kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 5 miljoner kronor per år från och med år 2024.

För att finansiera prioriterade satsningar, inte minst på jämställdhetsområdet, föreslås anslag 3:3 minska med 20 miljoner kronor år 2023, till följd av att regeringens förslag om en förstärkning på motsvarande belopp avvisas. Av samma anledning beräknas anslaget minska med 20 miljoner kronor per år 2024–2025.

Därutöver föreslår Centerpartiet en sänkning av pris- och löneomräkningen, vilket påverkar de anslag som räknas upp med denna.

Jonny Cato (C)

Helena Vilhelmsson (C)

Muharrem Demirok (C)